

Pranešimas žiniasklaidai
2021 m. spalio 28 d.

Vieninga vizija į viešąjį administravimą: reikia susitvarkyti

Lietuvos Verslo Taryba (asociacija „Investors' Forum“, Lietuvos pramonininkų konfederacija, Lietuvos prekybos, pramonės ir amatų rūmų asociacija bei Lietuvos darbdavių konfederacija) forume „Kompetentingas ir įgalintas veikti viešasis sektorius – misija įmanoma?“ atkreipė dėmesį į tai, kad daugelis problemų ir sprendimų viešajame sektoriuje įtakoja privataus sektoriaus veikimą. Valstybės judėjimo greitį užtikrina – inovacijos, investicijos ir institucijos.

„Valstybės tarnybos pertvarka būtina pirmiausia dėl to, kad susiduriame su kokybiškų sprendimų rengėjų, o ypač šių sprendimų įgyvendintojų trūkumu. Pagal 2019 metų Tarptautinį valstybės tarnybos efektyvumo indeksą, Lietuva užima 20 vietą iš 38 galimų, gal visai neblogai-per vidurį. Tačiau tokiose srityse kaip valstybės tarnautojų gebėjimai esame tik 36-oje. Tad turime didelę erdvę reformoms.

Viešojo administravimo sektorius turi būti konkurencingas, kur žmogiškieji išteklių laisvai juda tarp valstybės tarnybos ir privataus sektorių. Tad tikslas sukurti stiprų vadovų korpusą, efektyvinti sprendimų įgyvendinimą“, – forume kalbėjo Ministrė Pirmininkė Ingrida Šimonytė.

Kartu su politikais, visuomeniniais lyderiais, akademinė bendruomenė ir verslo atstovais forume buvo diskutuota apie būtinus sprendimus, kad visuomenėje būtų suvokta, jog kokybiškų viešųjų paslaugų ir kompetentingos viešojo administravimo reikia kiekvienam visuomenės nariui, o ne tik verslui ir pačiam viešajam sektoriui. Pabrėžta visų politinių partijų sutarimo dėl šios reformos ir jos tęstinumo užtikrinimo svarba.

Vystantis valstybei, technologijoms ir globalioms permainoms ateinant į visas be išimties sritis, adekvatus augimas ir permainos yra būtinos ir viešajame sektoriuje. Efektyvus viešasis administravimas užtikrina valstybės funkcionavimą, tad yra būtina stiprinti jame dirbančių žmonių kompetencijas, kad nebūtų silpninamas ne tik pats sektorius, bet ir valstybė. Esminiai klausimai: kokio dydžio viešasis sektorius turi būti, kokias būtinas funkcijas turėtų atlikti ir kokias paslaugas turėtų teikti, o svarbiausia – kaip jiems suteikti būtinas XXI a. kompetencijas ir kai juos įgalinti veikti.

The International Civil Service Effectiveness indekse prasčiausiai Lietuvos valstybės tarnybos veikloje buvo įvertinta tarnybos darbuotojų gebėjimų sritis, kurią apibrėžia keturi rodikliai: baziniai įgūdžiai (pvz., problemų sprendimas, skaičiavimo ir raštingumo įgūdžiai), jų panaudojimas darbinėms problemoms spręsti, organizaciniai įgūdžiai ir mokymasis bei tobulėjimas.

Lietuvos valstybės tarnyba prasčiau nei ES vidurkis vertinama valstybės tarnautojų gebėjimų, finansų valdymo, visuomenės įtraukimo, atvirumo, viešųjų pirkimų dimensijose, geriau – skaitmenizavimo, politikos formavimo, rinkų reguliavimo dimensijose. Valstybės pažangos ir gerovės augimo vystymosi tempai būtų greitesni, jeigu Lietuva turėtų kompaktišką ir efektyviai veikiančią viešąjį sektorių.

Faktiniai duomenys rodo, kad Lietuvos viešasis sektorius toliau išlieka žymiai didesnis nei kitų ES šalių viešieji sektoriai. Lietuvos valstybės biudžetas siekia 34,6 proc. BVP, ES vidurkis – 46,6 proc. BVP. Taigi Lietuva su 26 proc. mažesniu valstybės biudžetu nei ES vidurkis išlaiko 26 proc. daugiau viešojo sektoriaus darbuotojų. Santykinai mažesnis valstybės biudžetas ir didesnis viešojo sektoriaus darbuotojų skaičius lemia, kad atlyginimai viešajame sektoriuje yra mažesni nei galėtų būti, o dėl to viešasis sektorius negali pritraukti aukščiausios kvalifikacijos specialistų.

Tai yra vienas iš paaiškinimų, kodėl Lietuvos valstybės tarnautojų gebėjimai yra prastesni nei kitose ES šalyse.

Verslo Taryba siūlo: optimizuoti viešąjį valdymą, išgryninant viešojo administravimo paslaugas, peržiūrint funkcijas ir depolitizuojant valstybės tarnybą. Be to, didinti kompetencijas, atsakomybę, kokybę, orientuojantis į konkrečių tikslų įgyvendinimą, vertinant veiklos rezultatus ir motyvuojant darbuotojus.

Taip pat viena iš svarbių dedamųjų - užtikrinti konkurencingus vadovų atlyginimus, suteikiant jiems atsakomybę ir įgalinant priimti sprendimus. Viešojo sektoriaus reformai turi įtakos ir laikotarpis, kuriame gyvename, todėl būtina įgyvendinti skaitmeninę transformaciją, užtikrinant kibernetinį saugumą ir novatoriškas, duomenimis grįstas ir į žmogų orientuotas viešąsias paslaugas.

Taip pat reformai svarbus ir dialogas su visuomene, verslu, kuris padės sumažinti teisėkūros apimtį ir užtikrinti poveikio vertinimą bei įrodymais grįstą valdymą. Verslas pažymi, kad reikia ne tik siekti lyderystės politinėms reformoms, bet ir siekti jų tęstinumo.